

7.10.2021

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden alueellisen yhdistymisen seurantaryhmän raportti 2/2021

Rovaniemen kaupungin Mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä Lapin sairaanhoitopiirin psykiatrian tulosalueen toiminnot ja hallinto yhdistyivät 1.2.2017 Lapin sairaanhoitopiirin Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tulosalueeksi.

Rovaniemen kaupungin erityistason päihdepalvelut siirtyvät 1.1.2021 alkaen Lapin sairaanhoitopiiriltä liikkeenluovutuksella takaisin Rovaniemen kaupungin palveluiksi. Siirtyvillä erityistason päihdepalveluilla tarkoitetaan A-klinikan ja korvaushoidon palveluja. Vastuu erityisen vaativista päihdepsykiatrian palveluista, esim. päihdepsykiatrisen laitoshoidon, jää edelleen Lapin sairaanhoitopiirille.

Lapin sairaanhoitopiirin mielenterveys- ja päihdepalveluiden tulosalueen nimi muuttui vuoden 2021 alussa Lapin sairaanhoitopiirin psykiatrisen hoidon tulosalueeksi.

Vuoden 2017 yhdistyminen toteutettiin liikkeenluovutussopimuksella, jossa yhdistymisen tavoitteeksi asetettiin seuraavat:

Laadullisina tavoitteina on hoitoon pääsyn sujuvuus, hoidon ja kuntoutuksen tavoitteellisuus, vaikuttavuus ja avohoidon ensisijaisuus.

Avohoidon ensisijaisuuden tulee näkyä avohoidon suhteellisen osuuden kasvamisena, vuodeosastokäytön vähenemisenä sekä taloudellisten että henkilöresurssien painottumisella avohoitoon.

Aikuisten ja nuorten matalan kynnyksen palveluissa tavoitteena on hoitoon pääsy hoidon tarpeen arvion perusteella kolmen arkipäivän kuluessa yhteydenotosta.

Hoidon ja kuntoutuksen toimintakäytäntöjen ja työmenetelmien laatua sekä vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti. Toimintaa muutetaan tarvittaessa ja kehitetään vastaamaan tavoitteellisesti kuntalaisten hoidon ja kuntoutuksen tarpeisiin.

Yhdistymisen keskeisenä taloudellisenä tavoitteena on kustannuskasvun pysäyttäminen toimintaa tehostamalla.

Liikkeenluovutussopimuksen mukaisesti Rovaniemen kaupunki ja Lapin sairaanhoitopiiri ovat perustaneet seurantaryhmän, jonka tehtävänä on seurata sopimuksen tavoitteiden saavuttamista ja varmistaa yhteistyön toteutuminen organisaatioiden rajat ylittävästi. Seurantaryhmä raportoi tavoitteiden toteutumisesta kaupungille ja sairaanhoitopiirille vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Seurantaryhmän jäseniä ovat:

Reponen Paula, hallintoylilääkäri, Rovaniemen kaupunki, puheenjohtaja
Alaräisänen Antti, vs. vastaava ylilääkäri, LSHP Psykiatria
Alasaari Tiina, vs. ylihoitaja, LSHP Psykiatria
Erholtz Johanna, vs. tulosaluejohtaja, LSHP Psykiatria
Eriksen Heidi, kuntaedustaja, Utsjoki

7.10.2021

Hiltunen Seija, henkilöstön edustaja, LSHP Psykiatria
Kangas Mirja, palvelualuepäällikkö, Rovaniemen kaupunki
Koskinen Satu-Sirpa, työsuojeluvaltuutettu, LSHP
Mainio Arja, professori, ylilääkäri, LSHP Psykiatria
Rantajärvi Kaisa-Maria, Palveluesimies, Rovaniemen kaupunki

Seurantaryhmän teknisenä sihteerinä toimii suunnittelija Tanja Sälevä.

Seurantaryhmä on määritellyt kokonaisuuksia kuvaamaan yhdistymiselle asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Tässä raportissa raportoidaan alkuvuoden (tammi-kesäkuu) 2021 toiminta.

Hoitoon pääsyn sujuvuus

Matalan kynnyksen palveluilla tarkoitetaan palveluita, joihin pääsee ilman lähetettä puhelun tai muun yhteydenoton perusteella. Mielitiimin matalan kynnyksen palveluihin on päässyt keskimäärin noin 8 arkipäivän kuluessa. Palvelulupausta kolmen vuorokauden kuluessa hoitoon pääsemisestä ei ole voitu täyttää, koska Mielitiimin henkilöresurssissa on ollut koko vuoden yhden henkilötyövuoden vaje. Lisäksi on panostettu ryhmähoitoihin (depressiokoulu).

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden matalan kynnyksen palvelut ovat muuttuneet lasten- ja nuorten konsultaatio ja arviointitiimiksi eli LaNKA-tiimiksi syksyllä 2020. Tiimin sisällä toimivat aiempi nuorten mielitiimi, lasten ja nuorten varhaintyöparit sekä koordinoiva sairaanhoitaja. Tiimi tarjoaa konsultatiivista palvelua sekä hoidon tarpeen arviointia alle 18-vuotiaille. Työskentely tapahtuu lapsen / nuoren omassa arkiympäristössä yhdessä peruspalvelun toimijoiden kanssa, jolloin lapsen / nuoren asiakkuus säilyy peruspalveluissa. Opiskeluterveydenhuollon konsultaatioon ja tukeen tarvitaan työparipyyntö tai lähete, jonka käsittely vie noin viikon. Kevään 2021 aikana ensimmäisen tapaamisen järjestäminen on vaihdellut yhdestä kolmeen viikkoon. Lasten ja nuorten muu konsultatiivinen palvelu on järjestynyt pääsääntöisesti viikon sisällä ensimmäisestä yhteydenotosta.

Syksyllä 2018 aloitettu Mielenterveyspäivystys, eli psykiatrinen päivystys ja hoidontarpeen arviointi sekä neuvonta- ja ajanvarauspuhelin toimivat hyvin. Tammi-kesäkuussa vuonna 2021 puhelimeen tuli keskimäärin 377 puhelua kuukaudessa. Edellisenä vuonna samaan aikaan puheluiden määrä oli keskimäärin 270 puhelua kuukaudessa. Koko vuonna 2020 puheluita tuli keskimäärin 320 kpl kuukaudessa. Vuonna 2019 alkuvuonna (tammikuusta kesäkuuhun) puheluita oli keskimäärin 131 kpl kuukaudessa.

Lähetettä Psykiatrian tulosalueelle aikuisten palveluihin tuli ajalla 1-6/2021 yhteensä 1316 kappaletta. Vuonna 2020 samaan aikaan lähetettä tuli 1157 kappaletta. Rovaniemen kaupungilta tulleita lähetettä alkuvuoden 2021 lähetteistä oli 990 kappaletta. Edellisenä vuonna samaan aikaan Rovaniemeltä tulleiden lähetteen määrä oli 869 kappaletta. Kasvu Rovaniemen kaupungilta tulleiden lähetteen määrässä tammi-kesäkuussa vuosien 2020 ja 2021 välillä on 18 %. Lähetemäärän nousu on tasaantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Lähetemäärän nousu voi johtua palvelutarpeen kasvusta esim. koronan ja sen liitännäisilmiöiden vuoksi mutta myös siitä, että ongelmia tunnistetaan paremmin perusterveydenhuollossa. Lasten- ja nuorisopsykiatrialle lähetettä Rovaniemen kaupungilta tammi-kesäkuun 2021 aikana tuli 214 kappaletta ja vuotta aikaisemmin samalla ajanjaksolla 131 kappaletta. Lasten- ja nuorisopsykiatrialle tulleiden lähetteen määrässä näkyy 63% muutos.

7.10.2021

Lähetteiden määrää on myös kasvattanut psykiatrian poliklinikan neuropsykiatrisen tiimin aloittaminen ja tehostuminen. Nykyisin Rovaniemeläisten osalta neuropsykiatrisen arvio tehdään pääsääntöisesti neuropsykiatrisessa tiimissä, kun se aikaisemmin on toteutettu pääasiassa terveyskeskuksissa. Lisäksi lyhytterapiatiimin resurssia lisättiin vuoden 2020 alussa 2 työntekijällä samalla, kun sairaalasta vähennettiin 4 sairaansijaa. Tämän muutoksen ansiosta on voitu tarjota palvelua enemmän.

Lisäksi huomioitavaa on, että LSHP:n Psykiatrian palveluihin ei hakeuduta ainoastaan lähetteellä, vaan esimerkiksi matalan kynnyksen palvelu Mielitiimiin tullaan pääsääntöisesti ilman lähetettä. Hoitotakuutilastojen mukaan voidaan todeta, että aikuisten osalta hoitoon pääsy on alkuvuonna viivästynyt eikä hoitoon ole päässyt hoitotakuun rajoissa. Tämä voi johtua siitä, että lähetemäärät ovat olleet voimakkaassa kasvussa, kun taas resurssit eivät ole kasvaneet.

Kiireellistä hoitoa tarvitsevat aikuispotilaat ovat pääset hoitoon lähetteen kiireellisyysluokituksen mukaisesti.

Tällä hetkellä Psykiatrisen avohoidon psykiatrian poliklinikan jonotilanne on 131 henkilöä. Kesäkuun 2021 lopussa jonossa oli 158 henkilöä. Vuoden 2021 alussa jono oli noin puolen vuoden mittainen. Vuotta aiemmin (2020 alussa) oli jonossa 52 henkilöä. Psykiatrisen avohoidon osalta toimintoja ja tiimejä on muodostettu ja muutettu vuoden 2019 aikana, eivätkä jonotiedot näin ollen ole vertailukelpoisia edellisiin vuosiin nähden.

Lyhytpsykoterapiaan, johon terveyskeskuslääkäri voi ohjata potilaan suoraan, oli kesäkuun lopussa 2021 jonossa 40 henkilöä, hoitoon kuitenkin pääsi kolmen kuukauden sisällä. Vuoden 2021 tammikuun alussa lyhytpsykoterapiajonossa oli 54 henkilöä, näistä 14 oli asetettu jonoon tämän vuoden puolella. Syyskuussa 2019 lyhytpsykoterapiaan oli noin kolmen kuukauden jono (31 henkilöä).

Hoitoon pääsyn parantamiseksi Psykiatrisen avohoidon tulossyksikössä on kehittämisen kohteina vuonna 2020 ollut jonotilanteiden purkaminen, sekä muu yksikön toimintojen sisällöllinen kehittäminen. Lääkäri työvoimaa on saatu rekrytoitua ostopalveluyrityksistä. Erityistyöntekijöiden tutkimuksia ja strukturoituja haastatteluja pyritään ostamaan tänä syksynä niin paljon, kuin mahdollista. Suunnitelmissa on tiettyjen potilasryhmien hoitojen maksimipituuden kategorinen rajaaminen, jotta uloskirjoitukset sujuvoituisivat ja nopeutuisivat. Lähetteiden kirjaamisessa havaittiin virhe vuoden 2021 maaliskuussa. Ensikäynnit ovat jääneet kirjaamatta lähetteeksi, jonka johdosta vuoden 2019 lähetteiden lukua ei voida pitää täysin luotettavana.

Hoitoon pääsyn sujuvuutta kuvaa osaltaan myös päivystyspoliklinikalla mielenterveys- ja päihdediagnoosilla asioineiden potilaiden määrä, koska oletus on, että nämä käynnit vähenevät, kun hoitoon pääsy mielenterveys- ja päihdepalveluihin sujuvoituu. Vuonna 2021 tammi-kesäkuun aikana päivystyspoliklinikalla asioi mielenterveys- ja päihdediagnoosilla 386 Rovaniemeläistä, käyntejä toteutui yhteensä 535. Edellisenä vuonna samaan aikaan mielenterveys- ja päihdediagnoosilla asioineita Rovaniemeläisiä päivystyspoliklinikalla oli 313, käyntimäärän ollessa 428. Koko vuoden 2020 aikana päivystyspoliklinikalla kävi yhteensä 958 rovaniemeläistä, joille kirjattiin mielenterveys- ja päihdediagnoosi ja käyntejä toteutui yhteensä 1203. Vuotta aikaisemmin päivystyspoliklinikalla kävi 693 rovaniemeläistä ja käyntejä kirjattiin 968 mielenterveys- ja päihdediagnoosilla.

Hoitoon pääsyn sujuvuuteen on vaikuttanut myös terveyskeskuslääkäreiden kanssa aloitettu yhteistyö, jossa koulutetaan ja tuetaan terveyskeskuslääkäreitä hoitamaan lieviä ja keskivaikeita mielenterveysongelmia ja vahvistetaan konsultaatiokäytäntöjä sekä yhteistyötä matalan

7.10.2021

kynnyksen Mielitiimin kanssa. Psykiatrin konsultaatiotapaamisia on pidetty kerran kuukaudessa terveyskeskuksessa. Keväällä 2020 Mielitiimin sairaanhoitaja siirtyi työskentelemään Rovaniemen terveyskeskuksen tiloihin, joka on koettu vastaavan paremmin matalan kynnyksen palvelutarpeeseen. Kokemukset mielihoitajasta terveyskeskuksessa ovat olleet pelkästään positiivisia.

Hoidon ja kuntoutuksen tavoitteellisuus

LSHP psykiatrian palveluissa on otettu käyttöön THL:n toimenpideluokitus, jonka avulla tiedolla johtamista kehitetään. Toimenpideluokituksella kerätyn tiedon avulla pystytään ohjaamaan hoitoa ja kuntoutusta tavoitteiden mukaiseksi. Toimenpideluokituksesta saatua tietoa ei voida vielä hyödyntää kirjaamisessa havaittujen puutteiden vuoksi. Tähän ongelmaan pyritään vastaamaan kehittämällä kirjaamista.

Hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuus

Hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuudella tarkoitetaan niiden avulla saavutettua hyvinvoinnin kohentumista. Hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuuden mittaaminen yksilötasolla on hyvin haasteellista ja kuntatasolla on vaikea osoittaa vaikutusten johtuvan nimenomaan saaduista palveluista.

Hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuuden seurantamittariksi valittiin mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrän seuranta Lapin sairaanhoitopiirin alueella. THL:n tilastojen mukaan vuonna 2020 mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä oli 1 355 Rovaniemeläistä, mikä on noin 3,4 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Vuonna 2019 luku oli 1 352. Muihin Lapin sairaanhoitopiirin kuntiin verrattuna Rovaniemi on keskitasoa. Vuoden 2021 lukuja ei ole vielä saatavissa.

Avohoidon ensisijaisuus

Mielenterveyslain mukaan mielenterveyspalvelut on ensisijaisesti järjestettävä avopalveluina sekä niin, että oma-aloitteista hoitoon hakeutumista ja itsenäistä suoriutumista tuetaan. Avohoidon ensisijaisuuden tulee mielenterveys- ja päihdepalveluiden alueellisen yhdistymisen liikkeenluovutussopimuksen mukaan näkyä avohoidon suhteellisen osuuden kasvamisena, vuodeosastokäytön vähenemisenä sekä taloudellisten että henkilöresurssien painottumisella avohoittoon.

Tavoitteen mukaisesti hoitopäivien määrä vähentyi vuosien 2018 ja 2019 välillä aikuisten sekä lasten ja nuorten psykiatrisessa sairaalahoidossa. Taulukosta 1 käy ilmi, että vuodesta 2019 alkaen aikuisten osalta hoitopäivien määrä on hieman noussut edellisen vuoden samaan tarkastelujaksoon verrattuna. Tammi-kesäkuun 2021 hoitajaksojen keskimääräinen pituus on puolestaan lyhentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Hoidettujen henkilöiden määrä on noussut edelliseen vuoteen verrattuna mutta pysynyt samana kuin vuonna 2019 alkuvuonna. Sairaalahoidon tarpeen kasvun taustalla (alkoi 7/20 ja jatkunut siitä asti) voi osittain olla korona- pandemia ja siihen liittyvän sosiaalisen vuorovaikutuksen väheneminen, josta syystä psykoosisairauksista kärsivien vointi on päässyt heikkenemään ilman, että sitä on havaittu ajoissa. Toki osa selittyy myös ihan normaalilla kausivaihtelullakin.

Tammi-kesäkuun tarkastelujaksolla hoitopäivien ja hoidettujen potilaiden määrä on huomattavasti lisääntynyt vuosien 2020 ja 2021 välillä lasten ja nuorten psykiatrisessa sairaalahoidossa. Hoitopäivien keskiarvo on myös laskenut huomattavasti, joka tarkoittaa, että osastohoitajaksojen pituudet ovat olleet lyhyempiä. Kasvaneet lähetemäärät ovat näkyneet myös osastojen kuorimituksessa. Lastenpsykiatrialla osasto on ollut lähes kaiken aikaa täynnä, hoitajaksojen pituus on pysynyt suunnilleen samana. Nuorisopsykiatrialla hoitajaksoet ovat lyhentyneet usealla

7.10.2021

päivällä. Tämä johtuu siitä, että yhä useammin nuori on tullut hoitoon joko päivystyksen kautta tai kiireellisellä läheteellä. Tällöin nuorta on pystytty parhaiten kriisitilanteessa auttamaan ottamalla hänet lyhyelle jaksolle osastolle. Näin on pystytty katkaisemaan ja rauhoittamaan tilanne ja saatu rauhassa sovittua jatkoahoito. Kun jaksot ovat pysyneet tarpeenmukaisina, on pystytty tarjoamaan lyhyt osastohoitajakso kaikille sitä tarvinneille.

	Aika	Avohoitokäynnit			Osastohoito		
		Laskutetut käynnit	Lisäkäynnit	Käynnit yhteensä	Hoitopäivät	Hoidetut henkilöt	Hoitopäivät ka
Aikuiset	1-6/2021	17 221	5 292	22 513	7 180	238	17,4
	1-6/2020	18 157	4 610	22 767	6 423	209	18,9
	1-6/2019	16 717	4 744	21 461	5 985	239	15,6
Päihde	1-6/2020	10 221	361	10 582	759	53	11,3
	1-6/2019	8 540	542	9 082	956	65	12,1
Lapset ja nuoret	1-6/2021	4 326	3 084	7 410	958	85	8,9
	1-6/2020	3 907	2 283	6 190	740	53	13
	1-6/2019	4 436	3 081	7 517	974	73	11,5

Taulukko 1. LSHP Psykiatrian palveluiden käyntimäärät, omat palvelut, rovaniemeläiset. (Huom! Taulukon laskutettujen käyntien määrää ei voi suoraan verrata talouden lukuihin)

Aikuisten avohoitokäynnit ovat hieman vähentyneet tammi-kesäkuun tarkastelujaksolla vuodesta 2020 vuoteen 2021. Psykiatrisen avohoidon psykiatrian poliklinikalla on ollut joitain pitkiä poissaoloja, ja sijaisia on saatu vasta kesälle tai syksyille. Tämän johdosta on oletettavaa, että tilanne tasoittuu vuoden loppuun mennessä. Lasten ja nuorten osalta käyntimäärät ovat puolestaan lisääntyneet alkuvuoden tarkastelujaksolla vuosien 2020 ja 2021 välillä. Nuorisopsykiatrian hoitohenkilöstöä on vahvistettu kahdella henkilöllä suuren lähetemäärän vuoksi. Lisäksi hoitohenkilökunnan poissaoloja on ollut viimevuoteen verrattuna vähemmän. Tämä vaikuttaa käyntimäärien nousuun.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tulosalueen henkilökunnasta avohoidossa työskentelee noin 65 % ja osastohoidossa noin 35 %.

Talous - kustannuskasvun pysäyttäminen Rovaniemen kaupunki

Taulukoissa 2 ja 3 tarkastellaan Rovaniemen kaupungille aiheutuneita kustannuksia mielenterveys- ja päihdepalveluiden kokonaisuudesta. Kustannuskasvun pysäyttäminen onnistui vuosina 2019 ja 2020. Koronaepidemia on osaltaan vaikuttanut tähän, koska keväällä 2020 kontakteja peruuntui. Alkuvuoden 2021 Lapin sairaanhoidopiirin laskutuksen ja erityisryhmien asumispalveluiden osalta kustannukset näyttävät olevan hiukan viimevuotista matalammat. Mikäli tällä tasolla mennään loppuvuosi, tullaan päätyään lähelle viime vuoden kustannustasoa tai hieman sen alle. Lapin sairaanhoidopiirin laskutus ei kuitenkaan alkuvuonna ole pienentynyt siirrettyjen päihdepalveluiden kustannustasoa vastaavalla tavalla, joten kokonaisuudessa kustannukset kasvavat ja tässä selittävänä tekijänä on kasvanut palveluiden käyttö, mitä osaltaan selittää koronapandemian vaikutukset.

7.10.2021

ROVANIEMEN KAUPUNKI

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden kustannukset 2015 - 2020

TOTEUMA	TP2015	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	OVK2021
Mielenterveys- ja päihdepalvelut (toimintakulut)	-3 436 792	-3 451 503					-1 253 181
Psykiatrinen erikoissairaanhoito OMA (toimintakate)	-13 221 180	-11 079 559					
Psykiatrinen erikoissairaanhoito OSTO (toimintakate)	-2 018 106	-2 335 816					
YHDISTETTY mielenterveys- ja päihdepalvelut			-16 210 979	-19 723 166	-19 447 556	-18 746 889	-9 266 279
SHL:n mukaiset kuntouttavat asumispalvelut (toimintakate)	-3 858 236	-3 970 624	-4 310 874	-4 266 431	-4 112 171	-3 722 075	-1 738 214
	-22 534 313	-20 837 504	-20 521 854	-23 989 597	-23 559 727	-22 468 963	-12 257 674

Rovaniemen kaupungin päihdepalvelut - kustannukset kuukausittain 2021

TOTEUMA	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	Yhteensä
vuosi 2021 (toimintakulut)	-128 822	-179 344	-234 899	-274 845	-259 854	-175 416		-1 253 181

Lapin sairaanhoidopiiri

Vy 2752 Korvaushoitoklinikka KoHo

Vy 2753 A-Klinikka

TOTEUTUMA	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	elo	syys	loka	marras	joulu	Yhteensä
Vy 2752 Korvaushoitoklinikka KoHo													
vuosi 2019 (toimintakulut)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
keskiarvo/kk vuosi 2019													
vuosi 2020 (toimintakulut)	68 190 €	52 302 €	201 775 €	112 073 €	107 449 €	131 070 €	104 496 €	71 629 €	76 100 €	101 715 €	84 164 €	150 469 €	1 261 431 €
keskiarvo/kk vuosi 2020													105 119 €
Vy 2753 A-Klinikka													
vuosi 2019 (toimintakulut)	145 804 €	141 220 €	140 966 €	136 620 €	150 621 €	169 356 €	147 112 €	144 180 €	159 765 €	151 032 €	146 335 €	186 810 €	1 819 821 €
keskiarvo/kk vuosi 2019													151 652 €
vuosi 2020 (toimintakulut)	118 476 €	122 839 €	80 085 €	101 683 €	115 921 €	117 650 €	95 558 €	86 264 €	80 006 €	95 474 €	83 911 €	139 023 €	1 236 891 €
keskiarvo/kk vuosi 2020													103 074 €

Taulukko 2. Rovaniemen kaupungille kohdistuvat kustannukset mielenterveys- ja päihdepalveluista

Alla olevissa taulukoissa eriteltynä kaupungin 2021 alusta tuottamien päihdepalveluiden kuukausittaiset kustannukset ja mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalveluiden kustannukset 2016 alkaen.

7.10.2021

Rovaniemen kaupungin päihdepalvelut - kustannukset kuukausittain 2021

TOTEUMA	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	Yhteensä
vuosi 2021 (toimintakulut)	-128 822	-179 344	-234 899	-274 845	-259 854	-175 416		-1 253 181

Rovaniemen kaupungin SHL:n mukaiset kuntouttavat asumispalvelut - kustannukset kuukausittain (toimintakate)

TOTEUMA	tammi	helmi	maalis	huhti	touko	kesä	heinä	Yhteensä
vuosi 2016 (toimintakulut)	-329 978	-302 399	-325 143	-300 733	-320 340	-345 644	-339 844	-3 970 624
vuosi 2017 (toimintakulut)	-339 393	-356 950	-376 995	-227 744	-425 240	-345 111	-405 834	-4 310 874
vuosi 2018 (toimintakulut)	-350 209	-355 093	-373 045	-312 344	-387 843	-242 701	-350 829	-4 266 431
vuosi 2019 (toimintakulut)	-230 941	-186 982	-583 052	-320 087	-373 393	-380 229	-222 393	-4 112 171
vuosi 2020 (toimintakulut)	-70 597	-105 183	-503 164	-434 599	-337 262	-434 559	-288 039	-3 722 075
vuosi 2021 (toimintakulut)	-239 172	-295 989	-206 758	-192 503	-424 784	-379 009		-1 738 214
EROTUS ('21 vs. '20)	-168 575	-190 805	296 406	242 097	-87 522	55 550		147 150

keskiarvo/kk vuosi 2016	-330 885
keskiarvo/kk vuosi 2017	-359 240
keskiarvo/kk vuosi 2018	-355 536
keskiarvo/kk vuosi 2019	-342 681
keskiarvo/kk vuosi 2020	-310 173
keskiarvo/kk vuosi 2021	-289 702
KK-KESKIARVOJEN EROTUS ('17 vs. '16)	-28 354
KK-KESKIARVOJEN EROTUS ('18 vs. '17)	3 704
KK-KESKIARVOJEN EROTUS ('19 vs. '18)	12 855
KK-KESKIARVOJEN EROTUS ('20 vs. '19)	32 508
KK-KESKIARVOJEN EROTUS ('21 vs. '20)	20 470

Taulukko 3. Rovaniemen kaupungille kohdistuvien mielenterveys- ja päihdepalvelukustannusten kuukausittainen vertailu

Talous - kustannuskasvun pysäyttäminen

Lapin sairaanhoidopiirin Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Rovaniemen kaupungille kohdistuneet kustannukset ovat vähentyneet n. 625 000 € edellisestä vuodesta.

Aikuispsykiatrian osastohoidossa on n. 10% kasvua edelliseen vuoden samaan aikaan verrattuna. Lasten- ja nuorisopsykiatrialla laskutetut avohoidon käynnit ovat lisääntyneet n. 10% ja osastohoitopäivät n. 23%. Palvelun tarve on ollut huomattavan suuri verraten ”negatiiviseen” kustannuskehitykseen. Tähän vaikuttaa päihdeklonikan lakkauttaminen 5/2020 ja A-klonikan sekä korvaushoidon siirtyminen Rovaniemen kaupungille vuoden lopussa 2020, jonka johdosta päihdepalvelujen kustannukset ovat siirtyneet suoraan Rovaniemen kaupungin kustannuksiksi. Palvelukysyntään on vaikuttanut vieläkin voimassa oleva koronaepidemia.

Psykiatrisen hoidon tulosalueella on aloitettu laaja-alainen muutosprosessi. Muutos liittyy uusien tilojen rakentamiseen, jossa tarpeena on päivittää vanhoja toimintaprosesseja sekä kehittää toimivia ja tehokkaita toimintaratkaisuja. Tähän liittyy myös suunnitelma alaikäisten tahdosta riippumattoman hoidon aloittamisesta uusissa tiloissa vuonna 2023.

Koronaepidemian alkuvaiheessa psykiatrisen hoidon tulosalue otti merkittävän digiloikan. Palvelua on pyritty tarjoamaan täysipainoisesti rajoituksista huolimatta. Nyt digitaaliset lähipalvelut ovat vakiintumassa osaksi muuta toimintaa.

7.10.2021

VERTAILU PUOLIVUOSITTAIN 2020 - 2021

TAMMI - KESÄKUU

6 KK

6 KK

Tulosalue 16 Mielenterveys- ja päihdepalvelut, tammi-kesäkuu, avo- ja vuodeosasto laskutus yhteensä, oma toiminta ja ostopalvelut

AVO/VOS	Laskutettu 2020	Laskutettu 2021	ERO	ERO %	Laskutuspäätökset 2020	Laskutuspäätökset 2021	ERO %	ka 2020	ka 2021
*Yhteensä	13 083 241 €	13 246 507 €	163 266 €	1,2%	36 998	27 122	-26,7%	354 €	488 €
AVO	6 378 855 €	6 184 082 €	-194 773 €	-3,1%	36 442	26 560	-27,1%	175 €	233 €
VOS	6 704 386 €	7 062 425 €	358 039 €	5,3%	556	562	1,1%	12 058 €	12 567 €

Tulosalue 16 Mielenterveys- ja päihdepalvelut, tammi-kesäkuu, avo- ja vuodeosasto laskutus, jäsenkunta Rovaniemi, oma toiminta ja ostopalvelut

AVO/VOS	Laskutettu 2020	Laskutettu 2021	ERO	ERO %	Laskutuspäätökset 2020	Laskutuspäätökset 2021	ERO %	ka 2020	ka 2021
*Yhteensä	9 814 540 €	9 189 256 €	-625 284 €	-6,4%	32 974	22 653	-31,3%	298 €	406 €
AVO	5 394 831 €	4 889 656 €	-505 174 €	-9,4%	32 627	22 335	-31,5%	165 €	219 €
VOS	4 419 709 €	4 299 600 €	-120 110 €	-2,7%	347	318	-8,4%	12 737 €	13 521 €

Taulukko 4. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden laskutus Rovaniemen kaupungilta, vertailu puolivuositain tammi-kesäkuu 2020-2021

Kalliin hoidon tasausmaksu

Kalliin hoidon tasausmaksua sisältää erikoissairaanhoidon kokonaisuudessaan (ostopalvelut ja oman toiminnan kuntalaskutus) ml. Mielenterveys- ja päihdepalvelut.

Kalliin hoidon tasausmaksu				
	v. 2020	v. 2019	v. 2018	
LSHP yht.	5 666 932 €	4 758 836 €	4 834 624 €	Hoitokustannusten tasaus
LSHP yht.	3 051 100 €	3 052 192 €	3 060 252 €	Maksuosuusennakko 06/20xx
LSHP yht.	5 666 932 €	4 758 836 €	4 834 624 €	Hyvitys
LSHP yht.	-3 051 100 €	-3 052 192 €	-3 060 252 €	Palautus (-)/ lisäperintä (+) 12/20xx
Rovaniemen kaupunki	3 056 961 €	2 551 644 €	2 570 680 €	Hoitokustannusten tasaus
Rovaniemen kaupunki	1 635 972 €	1 622 920 €	1 618 396 €	Maksuosuusennakko 06/20xx
Rovaniemen kaupunki	4 065 564 €	3 459 967 €	3 281 385 €	Hyvitys
Rovaniemen kaupunki	-2 644 575 €	-2 531 243 €	-2 329 101 €	Palautus (-)/ lisäperintä (+) 12/20xx

Maksuosuusennakko peritään kesäkuun loppuun mennessä 26 €/asukas

Potilaskohtainen poikkeuksellisten suurten kustannusten alaraja on 90 000 €

Mielenterveys- ja päihdepalvelut, osuus kalliin hoidon tasauksesta

Kalliin hoidon tasausmaksu				
MAKSAJA	Kalliit potilaat	Laskutettu	- 90 000 € / potilas	Hyvitys
698 ROVANIEMI	24	3 627 532 €	-2 160 000 €	1 467 532 €
698 ROVANIEMI	19	2 593 219 €	-1 710 000 €	883 219 €
698 ROVANIEMI	30	4 201 092 €	-2 700 000 €	1 501 092 €

v. 2020

v. 2019

v. 2018

Taulukko 5. Kalliin hoidon tasausmaksu Rovaniemen kaupungille vuosilta 2020, 2019 ja 2018.

7.10.2021

Yhteistyön toteutuminen

Terveyskeskuksella sekä LSHP Psykiatrian palveluilla on ollut yhteisiä potilaita, joilla on mielen-terveys- ja päihdediagnoosi taulukon 6 mukaan. Potilaiden lukumäärätieto kertoo Rovaniemen perusterveydenhuollon potilaista, joilla on ollut vuoden aikana kontakti perusterveydenhuollon yksikköön sekä olemassa oleva hoitosuhde LSHP:n Psykiatrisen hoidon tulosalueella. Huomioitavaa on se, että talven 2020 aikana Effica päivitettiin LifeCareksi ja siinä yhteydessä raportointikantaan on tullut muutoksia. Tämän vuoksi lukumäärätiedot voivat heittää aikaisempaan raportointiin nähden.

01-06 / Vuosi	Potilaiden lukumäärä
2021	394
2020	273
2019	248
2018	220

Taulukko 6. Terveyskeskuksen ja Mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteiset potilaat

Perusterveydenhuollossa sellaisia käyntejä, joissa mielen-terveys- ja päihdediagnoosi on kirjattu, on toteutunut alla olevan taulukon 7 mukaisesti. Nämä käynnit toteutuivat perusterveydenhuollossa muissa kuin mielen-terveys- ja päihdeyksiköissä.

Aika	Käynnit	Potilaat
1-6/2021	685	486
1-6/2020	659	433
1-6/2019	372	285
1-6/2018	295	229

Taulukko 7. Käynnit perusterveydenhuollossa miepä-diagnoosilla

Perusterveydenhuollon käynnit mielen-terveysdiagnooseilla ovat lisääntyneet, koska lievien ja keskivaikeiden mielialahäiriöiden hoitoa terveyskeskuksen ja Mielitiimin yhteistyönä on kehitetty ja kehitetään edelleen vastaamaan paremmin kuntalaisten tarpeita.

7.10.2021

Kelan kuntoutuspsykoterapiaa rovaniemeläiset ovat saaneet taulukon 8 mukaisesti.

Kelan kuntoutuspalvelujen saajat ja kustannukset

Rovaniemi, neljännesvuosittaiset luvut

Aika	Kuntoutuksen lakiperuste	Laki ja toimenpide	Saajat	Kuntoutuspalvelu- kustannukset euroa	Kustannetut toimenpiteet
2021-II	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	355	213 242	355
		-Nuorten psykoterapia	126	86 174	126
2021-I	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	327	175 630	327
		-Nuorten psykoterapia	125	75 969	125
2020-IV	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	322	197 096	322
		-Nuorten psykoterapia	126	85 128	126
2020-III	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	295	134 905	295
		-Nuorten psykoterapia	117	53 802	117
2020-II	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	286	172 605	286
		-Nuorten psykoterapia	114	78 199	114
2020-I	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	287	154 286	287
		-Nuorten psykoterapia	106	65 315	106
2019-IV	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	277	166 570	277
		-Nuorten psykoterapia	121	72 165	121
2019-III	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	256	107 293	256
		-Nuorten psykoterapia	105	43 876	105
2019-II	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	248	158 224	248
		-Nuorten psykoterapia	104	67 063	104
2019-I	Kuntoutuspsykoterapia	-Aikuisten psykoterapia	240	124 085	240
		-Nuorten psykoterapia	107	61 409	107

Kela / analytiikka- ja tilastoryhmä / NIT099A

Valitut tiedot raportille Kelan kuntoutuspalvelujen saajat ja kustannukset

Taulukko 8. Kelan kuntoutuspalveluiden saajat ja kustannukset rovaniemeläisten osalta

Kelan kuntoutuspsykoterapian piirissä olevien määrän lisääntyminen selittyy terapeuttien määrän lisääntymisellä ja toisaalta aktiivisemmalla ohjauksella kuntoutuspsykoterapiaan. Valtakunnallisesti verrattuna kuntoutuspsykoterapian käyttö on edelleen Lapin sairaanhoitopiirin alueella vähäistä.

Asiakkaiden arvio palveluista

Syyskuusta 2020 alkaen aikuisten avohoidossa, lasten ja nuorten palveluissa sekä osastolla 4 on pilotoitu uutta Taplause asiakaspalautejärjestelmä. Uudessa palautejärjestelmässä potilas/asias-
kas antaa palautteen jalustalla seisovien tablettilaitteiden tai myöhemmin käyttöön otettavien QR-koodien kautta. Asiakkailta saatua palautetta hyödynnetään asiakaskokemuksen parantamisessa yksikkökohtaisten toimintamallien mukaisesti.

Vuoden 2021 tammi-kesäkuun aikana Taplause-palautteita annettiin yhteensä 352, joista 83% oli positiivisia ja 17% negatiivisia.

Taplause –palautteista saadaan myös NPS-arvo, eli Net Promoter Score. Arvolla mitataan asiakaskokemusta. Arvosanan 9 tai 10 antaneita kutsutaan suosittelijoiksi ja arvosanan 7 tai 8 antaneita pidetään neutraaleina. Arvostelijoiksi kutsutaan heitä, jotka antavat arvosanan 0 ja 6 väliltä. NPS-arvo muodostetaan vähentämällä suosittelijoiden prosenttiosuudesta arvostelijoiden prosenttiosuus. Positiivinen tulos lasketaan hyväksi, erinomaisena pidetään yli 50:n menevää

7.10.2021

lukua. NPS-arvo voi vaihdella arvojen -100 ja +100 välillä. NPS-arvo on helppo ja yksinkertainen tapa seurata yksikön asiakastyytyväisyyden trendiä, mutta on sellaisenaan riittämätön asiakastyytyväisyyden ainoaksi mittariksi. Saaduista palautteista laskettu NPS-arvo aikuisten avohoidossa, lasten ja nuorten palveluissa sekä osastolla 4 alkuvuoden 2021 osalta oli 71 eli erinomainen.

Puheenjohtajan yhteenveto

Alkuvuodesta 2021 sekä yhteydenotot puhelimitse että lähetemäärät psykiatrian palveluihin ovat kasvaneet edellisiin vuosiin verrattuna. Muutoksen taustalla voi olla ainakin osin koronapandemian vaikutusta. Aikuisten osalta hoitoon pääsy on alkuvuonna viivästynyt eikä kaikilta osin ole pysytty hoitotakuun rajoissa. Myös rovaniemeläisten mielenterveyteen liittyvät käynnit päivystyksessä ovat lisääntyneet. Tilanne kuvastanee hoidon tarpeiden kasvua ja toisaalta myös viivästyneestä hoitoon pääsystä johtuvaa tilanteiden vaikeutumista. Perusterveydenhuollon hoitopääsyn ongelmat heijastuvat myös tähän.

Tilanteen ratkaisemiseksi lyhyellä tähtämellä on käytetty ostopalvelua niin erikoissairaanhoidossa lääkärin ja erityisosaamisen suhteen kuin perusterveydenhuollossa lääkärin osalta. Lisäksi mielenterveyden hoito- ja palvelupolun kuvaaminen sekä mielenterveyspalveluiden kehittäminen ovat tärkeänä osa-alueena sote-uudistukseen liittyvässä hankkeessa mukana. Nuorten osalta apua saadaan myös perusterveydenhuollon kahdesta psykiatrisesta sairaanhoitajasta ja IPC-menetelmän käyttöönotosta. Toimenpiteitä tilanteen kohentamiseksi on jo tehty ja tehdään edelleen, työtä riittää.